

**ΖΩΡΖ
ΣΑΡΗ**

τα χέγνια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

H Mäta

Δεν είναι καν ανάμνηση. Αίσθηση. Μια αίσθηση θολής εικόνας.

Αίσθηση αφής και ακοής.

Αυτή η γυναίκα τριγυρίζει τη σκέψη της παράλογη, έξω από τον χρόνο και τον χώρο της. Σαν να 'ταν, λέει, μια μεγάλη κάμαρα με άσπρους, κάτασπρους τοίχους κι ένα μεγάλο διπλό κρεβάτι μ' εκτυφλωτικά λευκά μαξιλάρια. Η γυναίκα σκύβει πάνω της. Ακούει το τραγούδι της, *νάνι το παιδί μου, νάνι...* Το δάχτυλο σταυρώνει το μέτωπο. Το χάδι απαλό και ζεστό. Ο πατέρας τής λέει συχνά πως η φαντασία της καλπάζει. Φυσικά δεν του μιλάει ποτέ γι' αυτή τη γυναίκα κι αναρωτιέται αν τούτη η αίσθηση είναι δημιούργημα της φαντασίας της ή αν στ' αληθινά, πριν από χρόνια που δε θυμάται ο νους της, έζησε μια τέτοια σκηνή. Εκτός κι αν είναι όνειρο που δε γίνεται να ξεχάσει. Θα ρωτούσε τη θεία Καλλιόπη, αλλά δεν τολμάει. Θα την αποπάρει. Τις προάλλες, ψάχνοντας για σπάγκο, βρήκε σ' ένα συρτάρι μια κιτρινωμένη φωτογραφία: ένας άντρας στητός, με σκούρο

κουστούμι, λουλούδι στο πέτο, μουστάκι, και στο πλάι του, καθισμένη σε πολυθρόνα, μια γυναίκα λίγο παχουλή, με γυαλιά, να κοιτάζουν κι οι δυο αυστηρά τον φακό που θα τους απαθανάτιζε. Περίεργη ρώτησε τη θεία Καλλιόπη «Ποιοι είναι τούτοι;» κι εκείνη κοφτά κι αόριστα: «Κάτι συγγενείς...». «Τι συγγενείς;» Δεν απάντησε και η Μάτα συνέχισε: «Και γιατί, θείτσα, τους πέταξες στο συρτάρι με τους φελλούς και τα λαστιχάκια;». Η θεία μπαρούτιασε, κοκκίνισε: «Τι γιατί τους πέταξα; Άκου τους πέταξα!... Έτυχε να βρεθούν στο συρτάρι...». Μπαρούτιασε ακόμη πιο πολύ όταν η Μάτα ζήτησε να της δείξει και καμιά άλλη φωτογραφία της οικογένειας. Δε γίνεται να 'ναι τούτη η μοναδική. «Παράτα με με τις φωτογραφίες και κοίτα τα μαθήματά σου... Ο δύστυχος ο πατέρας σου, δεν του περισσεύουν λεφτά να τα πετάει από το παράθυρο». Σκέτη παράνοια.

Η Μάτα το δεύτερο τρίμηνο το 'βγαλε με 19. Και τι σχέση έχουν τα μαθήματά της με την κιτρινισμένη φωτογραφία; Ο πατέρας όλο τη δικαιολογεί: «Μην τη συνηρίζεσαι, κοριτσάκι. Σαν νέα έκανε κι αυτή όνειρα. Ήταν να παντρευτεί και την τελευταία στιγμή χάλασε το συνοικέσιο, κι αυτό της κόστισε πολύ. Από τότε θυσιάστηκε για μας. Αφοσιώθηκε σ' εσένα. Τι θα κάναμε δίχως τη θεία σου;».

«Θυσιάστηκε», «αφοσιώθηκε», λέξεις καραμέλες, να τις πιπιλίζεις όταν πικρίζει το στόμα σου. Έτσι της έρχεται φορές φορές να του φωνάξει: «Αχ, πατέρα, πες

καλύτερα τι θα 'κανε η θεία αν δε μας είχε να μας πιλατεύει!...».

— Τέλος πάντων. Τι θα γίνει μ' εσένα; Το φαΐ κρυώνει. Δεν μπορώ να το ζεσταίνω και να το ξαναζεσταίνω.

Η φωνή της.

Η Μάτα σήκωσε το κεφάλι από το βιβλίο. Η θεία Καλλιόπη στεκόταν στο άνοιγμα της πόρτας, με τα γκριζωπά, τα λιγοστά μαλλιά της τραβηγμένα πίσω σε κοτσάκι. Ίδιος πατικωμένος κεφτές. Με τα γυαλιά της να γλιστράνε πάνω στην ίσια μακρουλή μύτη της κι όλο να τ' ανασηκώνει με το μεσαίο δάχτυλο. Κι όταν ακόμη δε φοράει γυαλιά, αυτό το μεσαίο δάχτυλο ψάχνει ανάμεσα στα μαδημένα φρύδια να βρει τον σκελετό. Μαυροντυμένη πάντα. Ψηλή κι αδύνατη.

— Τι με κοιτάς σαν χαζή; Άιντε να φας να ξεμπερδεύουμε...

— Έρχομαι, θείτσα. Τούτη την άσκηση να λύσω...

Και η θεία εξαφανίζεται.

Η Μάτα πεινάει. Συγυρίζει τα σκόρπια χαρτιά, κλείνει το βιβλίο της φυσικής.

Στην τραπεζαρία το τραπέζι ήταν στρωμένο για δυο. Η θεία Καλλιόπη δεν τρώει μαζί τους. Πεισματικά τρώει στην κουζίνα, σαν υπηρέτρια της παλιάς εποχής. Η τραπεζαρία είναι το πιο μεγάλο δωμάτιο του σπιτιού και το πιο φωτεινό. Τα παράθυρα βλέπουν στην πλατεία Αθηνασίου Διάκου. Όμως η θεία κουφώνει τα παντζούρια,

γιατί λέει πως ο ήλιος «κόβει» το βελούδο και χαλάει το λούστρο του μπουφέ. Έτσι, μέρα μεσημέρι, το μισοσκόταδο, σαν γκριζωπό τουλπάνι, κουκουλώνει τη Μάτα. Τα έπιπλα ανήκουν στη θεία Καλλιόπη. Η προίκα της, που πήγε στράφι. «Όταν μια μέρα, με τη βοήθεια του Θεού, παντρεύσουμε τη Μάτα, όλα δικά της θα 'ναι...» λέει κι αναστενάζει, σαν να φοβάται πως και η μοίρα της ανιψιάς της θ' ακολουθήσει τη δική της. Ο πατέρας την κοροϊδεύει: «Τι να τις κάνει τις παλιατσαρίες σου η Μάτα μου; Όταν έρθει η ώρα η καλή, θα διαλέξει μόνη της τα έπιπλα που της ταιριάζουν...». Τούτα εδώ είναι παλιά. Ίσως κάποτε να ήταν όμορφα. Ωστόσο, στημένα έτσι, με την άκαμπτη τάξη της θείας Καλλιόπης, είναι ψυχοπλακωτικά. Όλα από καρυδιά. Ένας διπλός μπουφές, με κολονάκια κι εταζέρες φορτωμένες μ' ασημικά που αστράφτουν και στα πορτόφυλλα σκαλιστοί άγγελοι να παίζουν τρομπέτα. Όταν ήταν μικρή, είχε την ελπίδα πως κάποια μέρα θα τις άκουγε να ηχούν. Το τραπέζι έχει πόδια χοντρά, σκαλιστά. «Σκαλιστά στο χέρι κι όχι στον τόρνο, όπως τα κάνουν σήμερα» λέει νοσταλγικά η θεία Καλλιόπη. Οι καρέκλες με την πλεχτή μελένια ψάθα τους, ορθόπλατες, αντικριστά η μια στην άλλη, γύρω από το τραπέζι. Άλλες τέσσερις κολλημένες στον τοίχο, συμμετρικά βαλμένες, δυο από τη μια μεριά του μπουφέ, δυο από την άλλη· ίδιοι στρατιώτες σε φυλάκια. Πώς να τολμήσει η Μάτα να πιάσει με το χέρι μια πατάτα τηγανητή, όταν απέναντί της, κρεμασμένος στον τοίχο, μέσα στη χρυσή του κορνίζα, ένας

θαλασσόλυκος με το τσιμπούκι στο στόμα την κοιτάζει αυστηρά; Βουβός τόσα χρόνια, όσα χρόνια ζει η Μάτα και θυμάται. Οι βελούδινες κουρτίνες που κρέμονται στα παράθυρα δεν καταφέρνουν να ντύσουν τη γύμνια του χώρου. Ο πατέρας επιμένει να τρώνε στην τραπεζαρία. «Ό,τι καλό έχουμε πρέπει να το χαιρόμαστε σήμερα». Σωστή η φιλοσοφία του. Όμως τι καλό βρίσκει σ' αυτή την παγερή τραπεζαρία, που είναι φτιαγμένη κατ' εικόνα και ομοίωση της θείας Καλλιόπης; Καλύτερα να τρώγανε στην κουζίνα. Εκεί υπάρχει λίγη ανακατωσούρα: τα πιάτα στραγγίζουν στον νεροχύτη, το τραπέζι είναι φορμάικα και δε χρειάζεται τραπεζομάντιλο, το παράθυρο, πάντα ανοιχτό, αφήνει τον ήλιο να φωτίζει την καθημερινή τους ζωή.

Η θεία είπε στη Μάτα πως ο πατέρας τηλεφώνησε να μην τον περιμένει, γιατί πήγε να παραλάβει εμπόρευμα.

— Τότε κάθισε, καλέ θεία, να φάμε μαζί.

— Έχω να σφουγγαρίσω την κουζίνα.

Τη σφουγγαρίζει τρεις και τέσσερις φορές τη μέρα.

— Παράτα το σφουγγάρισμα. Κάθισε, να χαρείς. Βαριέμαι να τρώω μονάχη.

— Μπας κι έχω όρεξη;

— Κάθισε κι ό,τι φας. Έχω κάτι να σου πω.

Τρελαίνεται για κουβέντες η θείτσα. Τα μάτια της πετάρισαν πίσω από τους φακούς. Ίσως κάποτε να 'ταν όμορφα μάτια, γκριζοπράσινα. Τώρα έχουν θολώσει. Καρτερικά δέχτηκε την πρόσκληση.

— Ας είναι, πάω να φέρω το παστίσιο.

Το «έχω κάτι να σου πω» η Μάτα το είπε στα κουτουρού. Δεν είχε τίποτε να της πει. Δεν ήθελε να μείνει μόνη με τον θαλασσόλυκο.

Η θεία γύρισε με την πιατέλα. Έβαλε δυο μεγάλα κομμάτια στο πιάτο της Μάτας. Έκοψε στα δύο ένα κομμάτι γι' αυτήν, το πιο μικρό. Κάθισε στην καρέκλα άκρη άκρη, σαν ταξιδιώτισσα που περιμένει από στιγμή σε στιγμή να σφυρίξει το τρένο της αναχώρησης.

— Ωραίο το παστίσιο σου. Μούρλια μαγειρεύεις, θείτσα.

Η θείτσα δοκίμασε ανόρεχτα μια πιρουνιά και στράβωσε το στόμα της.

— Άπαπα! Δε μου πέτυχε σήμερα. Ο κιμάς σκέτο πάχος. Κλέφτης κι αγιογδύτης...

Κλέφτης κι αγιογδύτης είναι ο γελαστός χασάπης της γειτονιάς, ο κυρ Μένιος.

— Λοιπόν, τι έχεις να μου πεις; ρώτησε τη Μάτα με δήθεν αδιάφορο ύφος.

Η Μάτα έβαλε διπλή πιρουνιά στο στόμα της, ώσπου να βρει κάτι «κατάλληλο» να της πει. Κι έτσι, χωρίς να το καταλάβει, σαν το πουλί μέσα από το κλουβί του, της ξέφυγε η πιο «ακατάλληλη» κουβέντα:

— Μίλησέ μου για τη μητέρα..., κι ήταν σαν να βουτούσε σε άπατα νερά.

— Ποια μητέρα;

— Τη δική μου.

Η θεία χλώμιασε. Πάνιασαν τα χείλη της. Έσκυψε

μέσα στο πιάτο της, λες κι όλη της η έγνοια ήταν το αποτυχημένο παστίτσιο. Όμως η Μάτα δεν έκανε πίσω. Δεν μπορούσε να κάνει πίσω.

— Γιατί δε μου μιλάτε ποτέ για τη μητέρα μου; Πώς ήταν; Όμορφη; Νέα; Καλή; Σε παρακαλώ, θεία, τώρα που είμαστε μόνες, μίλησέ μου γι' αυτή τη γυναίκα, σε παρακαλώ...

Κι έτσι ξαφνικά η θεία «συνήλθε». Σήκωσε τα μάτια. Έμοιαζε «υποταγμένη».

— Έχεις δίκιο, παιδί μου, έπρεπε να σου είχαμε μιλήσει για τη μάνα σου... Δηλαδή εγώ... Ο πατέρας σου δε θα το μπορούσε.

— Και γιατί δε θα το μπορούσε ο πατέρας;

— Η δύστυχη η μάνα σου, αυτό το ξέρεις, πέθανε στη γέννα σου. Ο πατέρας σου την αγαπούσε πολύ. Νιόπαντροι, καταλαβαίνεις... Λέγαμε θα τρελαθεί. Δε μιλούσε, δεν έτρωγε. Μια μέρα τον έπιασε κρίση. Έσκισε τα γράμματά της, τις φωτογραφίες της, σκόρπισε τα ρούχα της. Φέραμε γιατρό. Είπε να μην του εναντιωθούμε, πως έτσι θα λυτρωνόταν από τη θύμησή της, που τον πλήγωνε. Ψυχαναγκαστική εμμονή. Ύστερα από μήνες, θα 'σουν δε θα 'σουν έξι μηνών, με φώναξε να μείνω μαζί σας, να σ' αναθρέψω. Δέχτηκα. Μήπως κι έχω άλλους στον κόσμο από σας; Από την πρώτη μέρα που πάτησα το πόδι μου στο σπίτι, μ' έβαλε να του ορκιστώ: δε θ' ανάφερα ποτέ τ' όνομα της μακαρίτισσας. Ποτέ!

Η Μάτα την άκουγε ξαφνιασμένη. Η γυναίκα που μιλούσε δεν ήταν η θεία Καλλιόπη. Ήταν μια άλλη. Μια άγνωστη. Και το λεξιλόγιό της διαφορετικό: «Ψυχαναγκαστική εμμονή». Μιλούσε γρήγορα, με κοφτές ανάσες. Σαν να 'θελε ν' απαλλαγεί μια ώρα αρχύτερα από το φορτίο που τη βάραινε. Δες και περίμενε τούτη τη στιγμή, για να πει τα λόγια που έπρεπε να ειπωθούν.

— Τι πάει να πει ψυχαναγκαστική εμμονή;

— Ψυχασθένεια. Τώρα όμως είναι καλά· ξέχασε. Το βλέπεις και μόνη σου. Γι' αυτό δεν πρέπει ποτέ να του κάνεις κουβέντα για τη μάνα σου. Να μην του ανοίξουμε παλιές πληγές. Όλη του την αγάπη την έριξε σ' εσένα, παρηγορήθηκε. Περασμένα ξεχασμένα...

Τα τελευταία της λόγια έκαναν τη Μάτα έξω φρενών.

— Ε, όχι και ξεχασμένα! Ο πατέρας ήταν άρρωστος, εντάξει, το παραδέχομαι. Όμως εσύ, η θεία μου, γιατί δε μου μίλησες ποτέ για τη μητέρα μου; Δεν μπορεί, θα τη θυμάσαι...

— Ήσουν μικρή. Φοβόμουν μην ξαναγυρίσεις τις κουβέντες στον πατέρα σου. Σου είπα: είχα ορκιστεί να μην αναφέρω το όνομά της ποτέ.

Το όνομα ανέβηκε στα χείλη της Μάτας.

— Ειρήνη...

— Ναι, Ειρήνη, ψιθύρισε σαν ηχώ η θεία Καλλιόπη.

— Μίλησέ μου γι' αυτήν. Τώρα. Πες μου. Πώς ήταν; Θεία, μίλα μου!

Η θεία Καλλιόπη έχασε τη σιγουριά της.

— Να σου πω. Δεν την είχα γνωρίσει και τόσο καλά. Εκείνα τα χρόνια έμενα στο Δαδί. Σπάνια κατέβαινα στην Αθήνα. Ήταν καλή. Καλή νοικοκυρά, καλή γυναίκα...

— Καλή γυναίκα, καλή νοικοκυρά... Αυτά μόνο;

— Τι άλλο θα 'θελες να ήταν;

— Είχε σπουδάσει;

— Πού να θυμάμαι; Θα 'χε βγάλει το γυμνάσιο...

— Ήταν νέα;

— Ναι, ήταν νέα. Πιο νέα απ' τον πατέρα σου.

— Πόσο ήταν; Είκοσι πέντε;

Η φωνή της θείας σκλήρυνε:

— Δεν ξέρω πόσο ακριβώς. Άντε, φάε το τυρί σου.

Θα σου καθαρίσω κι ένα φρούτο. Να σηκώσω το τραπέζι... Έχω του κόσμου τις δουλειές. Χριστέ μου! Θα φτιάξω και ταραμοσαλάτα...

— Δεν πεινώ άλλο, θεία. Μη σηκώνεσαι, σε παρακαλώ. Θέλω να σου πω κάτι που με τυραννάει...

Τώρα τα μάτια της θείας την κοίταζαν φοβισμένα. Δε σάλεψε από τη θέση της.

— Θυμάμαι σαν σε όνειρο μια νέα γυναίκα να με κρατάει στην αγκαλιά της και να μου τραγουδάει... Όχι, δεν ήσουν εσύ... Κι αφού η μητέρα μου πέθανε δίχως να με γνωρίσει...

Και τότε η Μάτα τρόμαξε.

Η θεία Καλλιόπη άρχισε να γελάει. Ένα γέλιο υστερικό. Σαν να 'θελε μ' αυτό το γέλιο να σβήσει την αίσθηση της θολής εικόνας, να σβήσει από τη μνήμη το

όνειρο της γυναίκας που της τραγουδούσε: *νάνι το παιδί μου, νάνι...*

— Χα χα χα!... Ξέρω για ποια μιλάς! Για κείνη τη Χαρίκλεια. Τη θυμάμαι καλά. Ο πατέρας σου είχε πάρει μια γυναίκα να σε νταντεύει. Λες και δεν έφτανα εγώ... Την κράτησε δυο χρόνια. Τι λέω δυο χρόνια, σχεδόν τρία. Σαν ήρθαμε και εγκατασταθήκαμε στη Λαμία, αυτή η Χαρίκλεια δεν μπορούσε ν' αφήσει τον άντρα της κι έμεινε στην Αθήνα. Γι' αυτή θα λες. Χα χα χα! Και βέβαια η Χαρίκλεια! Τη θυμάμαι. Σε νανούριζε, σ' έπαιζε, σ' έβγαζε στον Βασιλικό Κήπο. Χα χα χα!... Άιντε τώρα, να πλύνω τα πιάτα. Κι είπαμε: τσιμουδιά στον πατέρα σου. Θα με σκοτώσει... Χα χα χα!... Πώς και τη θυμάσαι τη Χαρίκλεια! Ήσουν μωρό πράμα και τη θυμάσαι. Άκου να θυμάται τη Χαρίκλεια...

Άρχισε φουριόζα να μαζεύει τα πιάτα. Είχε γίνει κατακόκινη από το γέλιο. Η Μάτα έκανε πως την πίστεψε. Σηκώθηκε και της έπιασε το χέρι για να την ηρεμήσει.

— Σ' ευχαριστώ, θεία. Μη μου θυμώνεις. Σου υπόσχομαι πως δε θα κάνω κουβέντα στον πατέρα μου. Πάω στο δωμάτιό μου...

Η Μάτα είναι αναστατωμένη. Τώρα ξέρει πως η μητέρα της δεν πέθανε στη γέννα της. Σάστισε η θεία Καλλιόπη όταν της μίλησε για κείνη τη γυναίκα. Δεν ήξερε τι έλεγε. Κατασκεύασε μια νταντά που την πήγαινε στον Βασιλικό Κήπο – πρέπει να μάθει ποιος είναι αυτός ο κήπος

ο βασιλικός. Πώς γίνεται να μην ξέρει καλά τη νύφη της, αυτή που τίποτε δε της ξεφεύγει, που τίποτε δεν ξεχνάει; Την «ψυχασθένεια» του πατέρα την είχε προκατασκευασμένη και χρόνια θα την έκρυβε μέσα της. Έτοιμη να τη σερβίρει, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, στον δίσκο. Λογάριασε όμως χωρίς τη δική της μνήμη. Τώρα η Μάτα ξέρει. Η θολή μορφή της γυναίκας δεν είναι «αίσθηση», όπως νόμιζε, αλλά ανάμνηση. Είναι το όπλο της για να πολεμήσει τη σιωπή τους. Ο πατέρας τής έκρυβε την αλήθεια. Για ποιο λόγο; Ποια αλήθεια τής έκρυβε; Ποια είναι η αλήθεια; Πρέπει να τη βρει. Θέλει να τη βρει.

Στο χωριό του πατέρα, το Δαδί, πηγαίνουν μόνο το Πάσχα. Φέτος, έτσι απρόσμενα, ο πατέρας αποφάσισε να πάνε και για τις Αποκριές.

— Πρέπει η Μάτα να γνωρίσει το έθιμό μας.

Της μίλησε για τα Χέγια.

— Την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, όλοι στο χωριό, νέοι, γέροι, παιδιά, μασκαρεύονται και κατεβαίνουν στη μεγάλη πλατεία. Κι οι φρόνιμοι τρελοί. Οι γυναίκες ντύνονται άντρες και οι άντρες γυναίκες. Ανάβουν μεγάλες φωτιές από πουρνάρια και χορεύουν γύρω τους ίσαμε να ξημερώσει. Μόνο αν είσαι παράλυτος δεν κατεβαίνεις. Μαζεύονται κι από τα γύρω χωριά. Πίνουν, μεθάνε κι αρχίζουν τα καλαμπούρια και τα πειράγματα. Πετάνε στάχτες στα κεφάλια των μασκαράδων. Όλοι παρατάνε την καθωσπρεποσύνη τους

και δίχως ντροπές αφήνουν λεύτερο τον εαυτό τους. Κανένas δεν ξέρει πούθε κρατάνε οι ρίζες τούτου του εθίμου. Ίσως από τ' αρχαία χρόνια. Από τις γιορτές του Διόνυσου. Και τότε νύχτα γλεντούσαν...

Η θεία Καλλιόπη είχε κρεμάσει δυο πήχες μούτρα.

— Τι σ' έπιασε, χριστιανέ μου, να κουβαλήσεις ντε και καλά μικρό κορίτσι στα Χέγια; Όλοι τους μεθάνε, μόνος σου το είπες. Μη μας έβρει κακό, Παναγιά μου...

Ο πατέρας ήταν στα κέφια του:

— Η Μάτα δεν είναι πια μικρό παιδί και πάρ' το απόφαση. Του χρόνου μπαίνει στο πανεπιστήμιο. Κι ύστερα, Καλλιόπη μου, ξέχασες σαν ήσουνα κοπελίτσα; Είχες ντυθεί Κοκκινোসκουφίτσα. Ήμουν πιτσιρικάς, αλλά το θυμάμαι.

Η Μάτα δεν μπόρεσε να πνίξει το γέλιο της. Η θεία Καλλιόπη, ψηλή, στεγνή σαν ρέγκα, με το πατικωμένο της κοτσάκι και την ίσια μακρουλή μύτη: κοπελίτσα και Κοκκινোসκουφίτσα! «Άγιε μου Φανούριε, με τα πασουμάκια σου...», που θα 'λεγε κι η Βικτωρία.

— Πάψε να γελάς, την ψευτομάλωσε ο πατέρας.

Και για να μερέψει την αδερφή του:

— Μα θα 'σαι κι εσύ μαζί μας. Φρουρός και των δυο. Δίχως εσένα δεν πάμε.

Κι εκείνη φουρκίστηκε ακόμη πιο πολύ:

— Χριστός κι Απόστολος. Ποτέ! Εγώ δεν είμαι για μασκαράτες..., κι έκανε δυο φορές τον σταυρό της, μπροστά στο στήθος της, στον αέρα, για να διώξει ίσως τον τρισκατάρατο.

Ύστερα άρπαξε την πιατέλα και βγήκε από την τρα-
πεζαρία με την αλύγιστη περηφάνια αρχαίας ιέρειας.

Τζουμ ταρτατατζούμ! Η καρδιά της Μάτας χτύπησε
σαν χαρούμενο ταμπούρλο! Αχ, ας μην αλλάξει γνώμη!
Όταν έρχεται μαζί τους στο Δαδί, κουβαλάει, έξω από
τσάντες και τσαντάκια, καλάθια και καλαθάκια –τίποτε
να μην τους λείψει–, κι ένα σακούλι γκρίνιες: «Ο δρόμος
είναι όλο κορδέλες... ζαλίζομαι. Χάθηκε η εθνική οδός;
Γιατί πάμε από τον Μπράλο;», «Η κυρα-Φρόσω αμόλη-
σε πάλι τις κότες της να κουτσουλάνε όπου να 'ναι...»,
«Οι σωλήνες είναι τρύπιοι. Γιατί δεν το πουλάμε το πα-
λιόσπιτο, χριστιανέ μου, να ησυχάσει το κεφάλι μου...».
Γι' αυτό, μακάρι να μην έρθει. Να πάνε οι δυο τους. Να
ησυχάσει το δικό τους κεφάλι. Πρώτη φορά μόνοι στο
Δαδί. Άλλος άνθρωπος γίνεται ο πατέρας όταν δεν έχει
μπάστακα τη μεγάλη του αδερφή, που «θυσιάστηκε»,
που «αφοσιώθηκε». Παρατάει το σοβαρό του ύφος, το
μέτωπό του ξεσυννεφιάζει. Γελάει και λέει αστεία, ακό-
μη και σόκιν ανέκδοτα.

— Και τι πάει να πει Χέγια, πατέρα;

— Πολλές οι ερμηνείες. Ο γερο-δάσκαλός μου μου
έλεγε πως ίσως να 'ρχεται από τη λέξη χοές – βλέπεις,
αρχαίο το έθιμο. Τα Χέγια είναι καρναβάλι, γλέντι, έχει
ατμόσφαιρα διονυσιακή. Γι' αυτό πιο πολύ συμφωνώ
μ' όσους λένε πως είναι από τα «χάι» και τα «χέι» που
φωνάζουν όσοι χορεύουν γύρω από τις φωτιές. Άλλω-
στε πολλοί τα Χέγια τα προφέρουν Χεία...

— Αχ, πόσο βιάζομαι, πατέρα!

— Φρόντισε στα γρήγορα να βρεις αποκριατικό κου-
στούμι. Θα φύγουμε Κυριακή πρωί.

Η Μάτα αποφάσισε αμέσως:

— Θα φροντίσω και για το δικό σου. Θα με βοηθή-
σει η μητέρα της Βικτωρίας. Άνοιξε μόνο το πορτοφόλι
σου.

— Και τι θα με ντύσεις; Ελπίζω όχι γυναίκα...

— Έκπληξη! Έκπληξη! Όταν θα φτάσουμε στο Δα-
δί, θα το μάθεις.

Από το ανοιχτό πορτοφόλι τράβηξε ένα, δύο, τρία,
τέσσερα, πέντε χιλιάρικα.

— Αρκούν για σήμερα. Είσαι ένας μπαμπάς λου-
κούμι.

Έξω ο ασυννέφιαστος ουρανός τούς έταξε ένα τρε-
λό καρναβάλι.

Ο πατέρας οδηγούσε αργά.

Ο δρόμος ήταν όλο κορδέλες. Η παλιά Βόλβο γλι-
στρούσε αθόρυβα. Σε κάθε στροφή και μια ζωγραφιά.
Πράσινες κατηφοριές με λεκέδες μαβιούς, κίτρινους,
κόκκινους, που προμηνούσαν την άνοιξη. Απόμακρες
ήρεμες πεδιάδες σαν ανοιχτές αγκαλιές. Γκρεμοί με
γαντζωμένες ροζ, άσπρες ανθισμένες αμυγδαλιές, και
να μυρίζει το θυμάρι, το αγριοχαμόμηλο και ο ουρανός
ν' αναβρύζει.

— ... κάτι σαν *χάραμα* πολύ μακρινό / μια θάλασσα
κυλιόμενη άσπρη...

— Μόνη σου μιλάς; ρώτησε ο πατέρας.

— Ένας στίχος του Ελύτη. Το τοπίο με ζαλίζει, με μεθάει, με μαγεύει. Θα 'θελα, ναι, θα 'θελα να πατούσα ένα μαγικό κουμπί και να γινόμουν τούτη τη στιγμή μια μεγάλη συγγραφέας, για να εκφράσω με λέξεις τα όσα βλέπω, τα όσα νιώθω βαθιά μέσα μου. Όμως μαγικά κουμπιά δεν υπάρχουν κι εγώ είμαι ένα τίποτε.

— Έχεις όλη τη ζωή μπροστά σου. Φτάνει να θες...

— Όχι, πατέρα. Δε φτάνει να θέλεις. Πρέπει και να μπορείς. Το ταλέντο δεν αποχτιέται. Χαρίζεται. Θείο δώρο. Το 'χεις ή δεν το 'χεις...

Μελαγχόλησε η Μάτα. Κοιτούσε μπροστά της την έρημη άσφαλο. Ολομόναχη μέσα σ' έναν απέραντο κόσμο.

— *Αν δεν στηρίζεις το ένα σου πόδι έξω απ' τη Γη ποτέ σου δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της.*¹

Ξαφνιασμένη γύρισε και κοίταξε τον πατέρα της. Είχε πει τους στίχους του Ελύτη δίχως έμφαση, απλά, σαν απάντηση. Η Μάτα άλλαξε αμέσως διάθεση. Ξαναβρέθηκε στο πλάι του.

— Θα σουβάλω μια κασέτα. Μου τη μαγνητοφώνησε ο Πάτροκλος. Ξέρεις, εκείνο το αγόρι με τα γυαλιά και τις φακίδες. Άνοιξε τ' αυτιά σου. Είναι το «Strangers in the night» του Φρανκ Σινάτρα.

— Μα τι σ' έπιασε με τη ρετρό μουσική; Ούτε εγώ δεν τα πρόλαβα αυτά τα τραγούδια.

— Στην παρέα γίνεται χαμός. Μας αρέσουν τρελά. Ο πατέρας του Πάτροκλου έχει αγοράσει ένα πα-

1. Οδυσσέας Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*.

λιό τζουκμπόξ με δίσκους 45 στροφών. Και τι δεν έχει! Προπολεμικά τραγούδια του '35-'36 κι ακόμη πιο παλιά. Τζούντυ Γκάρλαντ, Μπιγκ Κρόσμπυ... Η μητέρα της Βικτωρίας μού χάρισε μια κασέτα με παλιές κινηματογραφικές επιτυχίες. Θα πρέπει να τη γνωρίσεις αυτή τη γυναίκα. Είναι καταπληκτική. Τόσο μοντέρνα και να κουβαλάει μέσα της όλες τις εποχές...

Ο πατέρας χαμογέλασε:

— Κι ύστερα μου λες... Δε θα ξεφύγεις. Θα γίνεις συγγραφέας... Όμορφη φράση: «κουβαλάει μέσα της όλες τις εποχές...». Και μια και το 'φερε η κουβέντα, αν δεν τα καταφέρεις με την πρώτη να μπεις στη Φιλοσοφική, τι θα κάνουμε;

— Μόνο που το σκέφτομαι, χάνομαι.

— Οι φίλοι σου τι λένε;

— Σε περίπτωση αποτυχίας, η Βικτωρία θα πάει στην Ιταλία. Ο Πάτροκλος στο Παρίσι...

— Θέλεις να φύγεις κι εσύ;

— Μακάρι να 'χε πανεπιστήμιο η Λαμία. Δε θέλω να φύγω από κοντά σου και αγαπώ τη Λαμία, κι ας λένε όλοι σας πως είναι άσχημη. Εγώ την κάνω χάζι με τις λακκούβες της και τα τσιμεντένια μεγαθήρια που χτίζονται. Όλα μ' αρέσουν. Πανεπιστήμιο όμως δεν πρόκειται να δούμε στη Λαμία. Λοιπόν, ας το πάρουμε απόφαση: η κόρη σου θα μετοικήσει. Στην καλύτερη περίπτωση στην Αθήνα. Αλήθεια, γιατί να μην έρθεις να εγκατασταθείς στην Αθήνα ή μάλλον... -δίστασε για λίγο- ή μάλλον να επανεγκατασταθείς;

Ούτε μια σύσπαση στο όμορφο πρόσωπο του πατέρα.

— Ποτέ. Να φύγω από τη Λαμία δε με νοιάζει. Η πόλη δε μ' αρέσει. Η σκέψη πως θα μπορούσα να ζήσω μέσα στο νέφος της Αθήνας μου προκαλεί φρίκη. Κι έπειτα δε θα 'θελα ν' απομακρυνθώ από το Δαδί.

Η Μάτα άλλαξε κασέτα.

— «Ένας άντρας και μια γυναίκα». Δεν τη χορταίνω αυτή τη μελωδία.

— Έχω δει το φιλμ. Ο Τρεντινιάν κι η Ανούκ Αιμέ ήταν συγκλονιστικοί, είπε ο πατέρας και με τη σειρά του μελαγχόλησε.

— Θα το φέρουν στην κινηματογραφική λέσχη. Θα πάμε παρέα να το ξαναδείς. Αλλά γιατί λες πως δε θέλεις ν' απομακρυνθείς από το Δαδί; Έμμονη ιδέα σου έχει γίνει το χωριό σου. Όμορφο, δε λέω· όμως υπάρχουν τόσες χώρες που δε γνώρισες. Και η κουτσή Μαρία, με οργανωμένη εκδρομή, όλο και σε κάποια Ρωσία έχει πάει...

— Κι αυτό θα γίνει. Όταν φύγεις και δε θα 'χω πια την έγνοια σου.

— Την είπες, πατερουλάκι μου, την κοτσάνα σου. Όσο θα ζεις, θα 'χεις την έγνοια μου. Και στον Βόρειο Πόλο να πας, μαζί σου θα με κουβαλάς. Εκτός κι αν τα καταφέρω και σε παντρέψω.

Γέλασε ο πατέρας.

— Μου έγινες και προξενήτρα.

Η Μάτα έριξε το δίχτυ της:

— Έχω βάλει στο μάτι τη μητέρα της Βικτωρίας, την κυρία Νόρα. Εκείνη ζωντοχήρα κι εσύ... χήρος.

Τούτη τη φορά τα λόγια της κόρης, σαϊτιές, βρήκαν τον στόχο τους. Η έκφραση του πατέρα άλλαξε. Έσβησε το χαμόγελο. Τα φρύδια του έσμιξαν και δάγκωσε τα χείλη του, λες και ξαφνικός πόνος, σουβλερός, τον διαπερνούσε. Η Μάτα τον λυπήθηκε. Έμοιαζε τόσο ανυπεράσπιστος. Σταμάτησε την κασέτα.

— Να σου πω ένα ποίημα;

— Λέγε, λέγε. Καθημερινή ποιητική πλύση εγκεφάλου μού κάνεις.

— Άκου λοιπόν προσεχτικά:

*«Κρίμας το κορίτσι» λένε
το κεφάλι τους κουνάν
Τάχατες για μένα κλαίνε
δε μ' απαράτάν!*

*Μες στα σύννεφα βολτάρω
σαν την όμορφη αστραπή
κι ό,τι δώσω κι ό,τι πάρω
γίνεται βροχή.*

*Βρε παιδιά προσέξετέ με
κόβω κι απ' τις δυο μεριές·
το πρωί που δε μιλιέμαι
βρίζω Παναγιές*

και το βράδυ όπου κυλιέμαι
στα γρασίδια καθενού
λες και κονταροχτυπιέμαι
ντρούγκου-ντρούγκου-ντρου.

Τη χαρά δεν τη γνωρίζω
και τη λύπη την πατώ
Σαν τον άγγελο γυρίζω
πάνω απ' τον γκρεμό.

— Τέλος. Σου άρεσε;

— Πολύ.

— Μάντεψε ποιανού ποιητή είναι.

— Μήπως ξέρω και πολλούς; Πάντως το μόνο σίγουρο πως δεν είναι του Οδυσσέα σου. Μήπως δικό σου;

— Έχασες! Του Ελύτη είναι. Μάλιστα, του Ελύτη: «Το τραγούδι της Μαρίας Νεφέλης». Πες πως το 'γραψε για μένα.

Τώρα το αυτοκίνητο έτρεχε. Ο δρόμος προχωρούσε ίσια μπροστά. Δεξιά κι αριστερά γέρικα λιόδεντρα μπλέκανε τα κλωνάρια τους. Ο ήλιος διάχυτος ασήμωνε τα φύλλα τους. Φύσαγε απαλός άνεμος κι ο κάμπος κυμάτιζε σαν θάλασσα.

Ψηλά, πάνω στην κορφή του βουνού, η εκκλησία του Αϊ-Δημήτρη, μικρή, κατάλευκη.

Στο έμπα του χωριού η μπλε πινακίδα με τ' άσπρα γράμματα, ΑΜΦΙΚΛΕΙΑ, τους καλωσόρισε.